

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری:

نام آزمون: فارسی پایه نهم متوسطه

تاریخ آزمون:

۱ در عبارت زیر، زمان‌های فعل را مشخص کنید؟

«اول آن که تکبر از من دفع شود؛ دوم آن که دل تو، خوش شود؛ سوم آن که از عهدهٔ حفظ رعیت، بیرون آمده باشم.»

۲ معنای جملهٔ پایانی را بنویسید.

«به سه وجه این کار را از برای خودم کردم، نه از بهر تو، هیچ اندیشه مدار.»

۳ معنای واژه‌های زیر را بنویسید.

توبره: سلاله:

روضه: معراج:

خُلد: حسرت:

سیرت: تداعی:

۴ نوع وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«دشمن بد عهد بی‌انصاف / با هجوم بی‌امان خود / مرزها را جابه‌جا می‌کرد.»

۵ «تذکرهٔ الاولیا» اثر کیست؟ و در چه قرن‌ی تألیف شده است؟

۶ زمان فعل‌های مشخص شده را بنویسید.

مرد بیمار با کلماتی مقطع از دوست دانشمندش تمنّا کرد که یکی از مسائل علمی را که زمانی با وی در میان گذاشته بود بازگوید. فقیه گفت: «ای دوست گرامی، اکنون چه جای این پرسش است.»

۷ با توجه به عبارت «دشمن بدعهد بی‌انصاف» به سؤالات پاسخ دهید:

۱. هسته کدام کلمه است؟

۲. وابستهٔ پیشین عبارت بالا کدام است؟

۳. وابستهٔ پسین کدام است؟

۸ پیام درس «آرشی دیگر» را بنویسید.

۹ مانند نمونه، جدول زیر را کامل کنید.

مصدر	ماضی ساده	ماضی استمراری	ماضی مستمر (جاری)	ماضی بعید	ماضی التزامی	آینده
	اول شخص مفرد	دوم شخص مفرد	سوم شخص مفرد	اول شخص جمع	دوم شخص جمع	سوم شخص جمع
نشستن						
نوشتن						
خواندن						

۱۰ منظور از عبارت خفاش خویان در درس همزیستی با ما میهن چیست؟

۱۱ در بیت زیر، کدام آرایهٔ ادبی مشهود است، مشخص کنید:

یکی آرزو کن که تا از هوا / کجاست آید افگندن اکنون هوا

۱۲ کدام آرایهٔ ادبی در بیت روبه‌رو به کار رفته است؟ «که باشد ز هر بد نگهدارتان / همه نیک نامی بود یارتان»

۱۳ از مصدر «نوشتن» یک فعل مضارع اخباری در صیغهٔ اول شخص جمع و یک فعل ماضی (گذشته) نقلی در صیغهٔ سوم شخص مفرد، بنویسید.

- ۱۴) این درس را با درس اول (آفرینش همه ...) مقایسه کنید و شباهت‌های آن‌ها را بیان کنید.
- ۱۵) پاسخ شخص گمراه به مفضل چه بود؟
- ۱۶) رهبران جامعه اسلامی، چه نقشی در هدایت مردم دارند؟
- ۱۷) به نظر شما منظور از دو سویه بودن رابطه مادر و فرزند چیست؟
- ۱۸) در ساخت فعل در کدام زمان دو بار «شناسه» را به کار می‌بریم؟
- ۱۹) متن زیر چند جمله است؟
 آی! ای مردان نام‌آور،
 ای همیشه نامتان پیروز،
 بی‌گمان امروز،
 فصلی از تکرار تاریخ است.
- ۲۰) ابوریحان بیرونی در چه قرن می‌زیسته است؟
- ۲۱) آثار «مجد خوافی» را نام ببرید.
- ۲۲) بیت زیر را به‌دقت بخوانید و پاسخ پرسش‌های مربوط را بنویسید.
 «دشمن دانا که غم جان بُود   بهتر از آن دوست که نادان بُود»
 ۱- آرایه‌های ادبی موجود در بیت را بنویسید.
 ۲- بیت چند جمله است؟
- ۲۳) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
 «جهان جمله فروغ روی حق دان   حق اندر وی ز پیدایی است پنهان»
- ۲۴) برای هر کدام از واژه‌های زیر، هم‌خانواده‌ای بنویسید.
 مفضل: نبوت:
 مزار: اعتراض:
 اکرم: جواب:
 وجود: متانت:
- ۲۵) مفهوم «ی» را در هر دو مصراع بنویسید.
 «مکن کاری که بر پاسنگت آید   جهان با این فراخی تنگت آید»
- ۲۶) برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، هم‌خانواده‌ای بنویسید.
 «حق پدر و مادر را به جای نمی‌آوردند و صله رحم و احسان به خویشان نمی‌کردند و امانت‌های مردم را پس نمی‌دادند و ترک معاصی نمی‌کردند.»
- ۲۷) قالب شعری اشعار باباطاهر همدانی چیست؟
- ۲۸) بیت زیر، چند جمله دارد؟
 «دلا غافل ز سبحانی، چه حاصل؟   مطیع نفس شیطانی، چه حاصل؟»
- ۲۹) جایگاه اصلی ضمیر «م» در مصراع اول کجاست؟
 «اگر قصابم از تن واکره دوست   جدا هرگز نگردد جانم از دوست»
- ۳۰) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
 «اگر آدمی را هرگز دردی نمی‌رسید، به چه چیز ترک می‌کرد گناهان را و به چه چیز تواضع می‌کرد برای خدا و تضرع می‌کرد نزد او؟»
- ۳۱) نوع حرف‌های «را» را در متن زیر مشخص کنید.
 «اگر آدمی را هرگز دردی نمی‌رسید، به چه چیز ترک می‌کرد گناهان را»
- ۳۲) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
 «شد چنان از تف دل کام سخنور تشنه   که ردیف سخنش آمده یک‌سر تشنه»
- ۳۳) چه آرایه‌هایی در بیت زیر می‌بینید؟
 «گلزار ز عیش لاله‌باران شد   سلطان زمین و آسمان شد.»

۳۴ بیت زیر، چند جمله دارد؟

«آمادهٔ امرونی و فرمان باش هس دار که منجی جان آمد»

۳۵ نوع وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«سخنان سرشار از حکمت پیامبر بزرگوار اسلام، مرز مکانی و رنگ روزگار ویژه‌ای ندارد.»

۳۶ برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

«اول آن که تکبر از من دفع شود، دوم آن که دل تو. خوش شود، سوم آن که از عهدۀ حفظ رعیت، بیرون آمده باشم.»

۳۷ نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«شد نفس آن دوسه همسال او

چون که مرا زین دشمن نهند

زی پدرش رفت و خبردار کرد

۳۸ نوع وابسته‌ها را در بیت زیر مشخص کنید.

«پایش از آن پویه درآمد ز دست مهر دل و مهره‌ی پشتش شکست»

۳۹ شخص و زمان هر کدام از فعل‌های زیر را بنویسید.

می‌غزند: نوشیده‌اند:

می‌ره‌اند: می‌فرمایند:

بدارند: دیده‌ایم:

تاخته‌اند: می‌دارد:

۴۰ در متن زیر دو تشبیه بیابید و دو طرف تشبیه را در آنها مشخص کنید.

«مادر، گرامی گوهری است که در کارگاه آفرینش خدای مهربان، همتایی ندارد.»

۴۱ در مقابل هر واژه، آنچه خواسته شده‌است، بنویسید.

وقفه: هم‌خانواده ← خالی: هم‌خانواده ←

وقفه: متضاد ← نظاره: مترادف ←

حیات: متضاد ← بازگونه: مترادف ←

معمول: هم‌خانواده ← مقرر: هم‌خانواده ←

۴۲ زمان دقیق فعل‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«آن روزها گذشت. اما این آتش که چنگ بر جسم ما افکنده، هرگز با مرگ خاموشی نمی‌گیرد.»

۴۳ در جمله‌های زیر، غلط‌های املائی را بیابید و اصلاح کنید.

فردا جاهیت خواهد بود چنان که مغربان آسمان به تو نازند.

خواجه او را به رنج و مشقت کار می‌فرمود.

از گوشه‌ی صومئه آواز آمد.

ابلیس دهره ندارد که گرد او گردد.

۴۴ نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«آن‌گاه که خرمشهر به اشغال متجاوزان در آمد و مدافعان ناگزیر شدند که به آن سوی شطّ خرمشهر کوچ کنند؛ باز هم مسجد جامع، مظهر همهٔ آن

آرزویی بود که جز در بازپس گیری شهر برآورده نمی‌شد.»

۴۵ در متن زیر، همهٔ صفت‌ها را مشخص کنید.

«شهید جهان‌آرا یک حرکت امام‌حسینی انجام داد. زمانی که مقررها را در خرمشهر زدند و بچه‌ها در خرمشهر مقرر نداشتند و به آن طرف شهر رفتند.»

۴۶ نوع دقیق وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«شور زندگی یک بار دیگر مردان را به خرمشهر کشانده‌است. شاید آنان در نیابند؛ اما شهر در پناه شهداست. خرمشهر شقایقی خون‌رنگ است که

داغ جنگ بر سینه دارد.»

۴۷) متن زیر، چند وابسته دارد؟ مشخص کنید.

«تا این را گفت، برای همه، صحنه‌ی کربلا تداعی شد.»

۴۸) متن زیر چه آرایه‌ای دارد؟

«اما ما می‌ایستیم تا موقعی که یا ما دشمن را از بین ببریم یا دشمن ما را به شهادت برساند.»

۴۹) برای هر واژه، آنچه خواسته شده است بنویسید.

عشاق ← مفرد:	معارج ← مفرد:
تداعی ← مترادف:	سلاله ← مترادف:
متجاوز ← هم‌خانواده:	استقرار ← هم‌خانواده:
اشغال ← هم‌خانواده:	حسرت ← مترادف:

۵۰) در متن زیر، دو آرایه‌ی تشخیص بیابید.

«ناگهان تکبیر پر وا کرد / در میان آتش و باروت غوغا کرد / کودکی از جنس نارنجک / در دهان تانک‌ها افتاد.»

۵۱) نوع دقیق وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«کودکی از دامن این موج بیرون جست / از کمند آرزوها رست / چشم او در چشم دشمن بود / دست او در دست نارنجک.»

۵۲) نوع دقیق وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«شهر خونین شهر خرمشهر / در غروب آفتاب خویش / چشم در چشم افق می‌دوخت / در دهان تانک‌ها می‌سوخت.»

۵۳) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«بازی او مطالعه و تحقیق، فریادهای کودکانه‌اش، بحث و مناظره با دیگر شاگردان و شادابی‌اش هنگامی بود که مسأله‌ای را حل می‌کرد و پاسخ دلخواهش را می‌یافت.»

۵۴) نوع دقیق وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«دوستی فقیه و دانشمند بر بالین وی حاضر آمد و با اندوهی بسیار، دست نوازش بر سر و رویش کشید.»

۵۵) در بیت زیر چه نوع رابطه‌ی معنایی (تضاد، مترادف، تناسب، تضمین) می‌بینید؟

«دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود»

۵۶) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

با <u>بدان</u> کم نشین که صحبت‌بد	گرچه <u>پاکی</u> ، تو را پلید کند
<u>آفتابی</u> بدین بزرگی را	لکه‌ای <u>ابر</u> ناپدید کند»

۵۷) برای هر کدام از واژه‌های زیر، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

نفی:	ارتباط:
مقصود:	ضرب:
انکار:	توضیح:
مفهوم:	رد:

۵۸) آثار معروف «عطار» را نام ببرید.

۵۹) آرایه‌های ادبی موجود در متن زیر را مشخص کنید.

«خون میان سنگر آزادگان جوشید،

مثل یک موج خروشان شد

کودکی از دامن این موج بیرون جست،

از کمند آرزوها رست،

چشم او در چشم دشمن بود،

دست او در دست نارنجک»

۶۰ آرایه‌های ادبی متن زیر را مشخص کنید:

«دشمنان کوردل، اما / در دلش خورشید ایمان را نمی‌دیدند / تیغ آتش‌خیز «دستان» را نمی‌دیدند / در نگاهش خشم و آتش را نمی‌دیدند / بر کمانش، تیر «آرش» را نمی‌دیدند.»

۶۱ زمان فعل‌های عبارت زیر را مشخص کنید.

اول آن که تکبر از من دفع شود؛ دوم آن که دل تو خوش شود؛ سوم آن که از عهده حفظ رعیت بیرون آمده باشم،

۶۲ ابوریحان بیرونی در چه قرنی می‌زیسته است؟

۶۳ ضرب‌المثلی بنویسید که با بیت زیر قرابت معنایی داشته باشد.

«همی دانه و خوشه خروار شد / ز آغاز، هر خوشه خروار نیست»

۶۴ درستی یا نادرستی را با «ص» یا «غ» تعیین کنید:

الف از وام واژه «طلب» می‌توان مصدر فعل فارسی درست کرد.

ب واژه اول مصراع «دیده‌ای نیست نیند رخ زیبای تو را» فعل ماضی نقلی است.

پ منظور از «صحبت بد» در بیت «با بدان کم نشین که صحبت بد / گرچه پاکی تو را پلید کند» سخن بد است.

ت در عبارت: «خانه بس بزرگ است و چشم تو بس مختصر و در وی نمی‌گنجد» مرجع ضمیر «وی» خانه است.

۶۵ شخصیت‌های زیر را به‌طور خلاصه معرفی کنید.

الف آرش کمانگیر:

ب سیاوش:

پ دستان:

۶۶ ابتدا یک گروه اسمی با الگوی (صفت اشاره + هسته + صفت) بسازید و سپس آن را در نقش مفعول در یک جمله بکار ببرید.

۶۷ مفهوم واژه «شو» در عبارت «شو خطر کن» چیست؟

۶۸ دو مصراع به دلخواه بنویسید که یکی تشبیه و دیگری کنایه داشته باشد. (با دلیل)

۶۹ نقش دستوری هسته و وابسته موجود در مصراع زیر را بنویسید:

قومی که گشت فاقد اخلاق مردنی است.

۷۰ معنی لغاتی که زیر آنها خط کشیده شده است را بنویسید:

معرفت این است که من در آنم

در فکر رستم پاسخ بداد کرم

نگاه کن که چگونه بساط تو ساخته است.

مصاحبت با یک دوست خوب غنیمت است.

۷۱ چرا باید از معاشرت با هم‌نشین بد، پرهیز کرد؟

۷۲ به نظر شما چرا سعدی، پسر نوح (ع) را با سگ اصحاب کهف، مقایسه کرده است؟

۷۳ ویژگی‌های مشترک آئینه و دوست را بیان کنید.

۷۴ برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

«مالک ستارگان بودن برای تو چه فایده‌ای دارد؟»

فایده‌اش این است که اگر ستارگان دیگری کشف کنند، من می‌خرم.»

۷۵ نقش‌های اصلی را در جمله‌های زیر مشخص کنید.

«من شاهکار خود را به آدم‌های بزرگ نشان دادم و از آنان پرسیدم که آیا نقاشی من آنان را می‌ترساند یا نه؟»

۷۶ نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«اگر فردا آزرده شده یا پس فردا شادمان گشتی با هم از عشق سخن بگوئید و دوباره شکوفا شوید.»

۷۷ وابسته‌های پیشین را در متن زیر مشخص کنید.

«پیش از هر چیز برای آرزومندم که به خوبی‌ها عشق بورزی و نیکان و نیکویی‌ها نیز به توی روی بیاورند.»

۷۸) نوع وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«مادران دل به مهر فرزندان، گرم و تپنده‌ای دارند و فرزندان در پرتو گرم و گوارای مادر جان می‌گیرند.»

۷۹) نوع وابسته‌ها را در بیت زیر مشخص کنید.

«حافظا در کنج فقر و خلوت شب‌های تار تا بود وردت دعا و درس قرآن غم‌مخور»

۸۰) بیت زیر چند جمله دارد؟

«یوسف گمگشته بازآید به کنعان، غم‌مخور کلبهٔ احزان شود روزی گلستان، غم‌مخور»

۸۱) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم ای دل از سیل فنا بنیاد هستی بر کند سرزنش‌ها گر کند خرمغیلان غم‌مخور چون تو را نوح است کشتیبان ز توفان غم‌مخور»

۸۲) نوع وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«این شهر دروازه‌ای در زمین داشت و دروازه‌ای دیگر در آسمان و تو در جست‌وجوی دروازهٔ آسمانی شهر بودی که به کربلا باز می‌شد و جز مردانِ مرد را به آن راه نمی‌دادند.»

۸۳) مترادف واژه‌های زیر را بنویسید.

مهتری: داعیه: استراق‌سمع:

عزّ: رحلت: متقدم:

۸۴) قالب شعر زیر چیست؟

«مهتری گر به کام شیر دراست یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه شو خطر کن، ز کام شیر بجوی یا چو مردانت مرگ رویاروی»

۸۵) زمان دقیق دومین فعل متن زیر را بنویسید.

«گفت: روزی دیوان حنظله‌ی بادغیسی همی خواندم، بدین دو بیت رسیدم.»

۸۶) مترادف واژه‌های زیر را بنویسید.

طعن: متقدم: استراق:

مداخلت: جهد: گوهری:

گفتار خیره: مغیلان:

۸۷) در متن زیر چه آرایه‌ای می‌بینید؟

«به غم مردمان شادی مکن تا مردمان نیز به غم تو شادی نکنند.»

۸۸) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«بدان که مردم بی‌هنر مادام بی‌سود باشد، چون مغیلان که تن دارد و سایه ندارد.»

۸۹) در متن زیر «گوهر» به چه معناست؟

«بزرگی خرد و دانش راست، نه گوهر را»

۹۰) معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«بدان که مردم بی‌هنر مادام بی‌سود باشد، چون مغیلان که تن دارد و سایه ندارد.»

۹۱) برای هر کدام از واژه‌های زیر آنچه را که خواسته شده بنویسید.

استفاده ← هم‌خانواده: مطمئن ← هم‌خانواده:

شکوه ← مترادف: طریق ← جمع مکسر:

زیبایی ← متضاد: حواس ← مفرد:

طبیعت ← هم‌خانواده: عظمت ← متضاد:

۹۲) متن زیر، چه آرایه‌ای دارد؟

«هر روز باید با مهربانی و شوق و اشتیاق و شناخت و درک، زندگی کنیم. اغلب این فرصت‌ها از دست می‌رود.»

۹۳) کدام آرایه دو بیت شعر زیر را به هم پیوند داده است؟

«با بدان کم نشین که صحبت بد
گِرچه پاکِی، تو را پلید کند
آفتابی بدین بزرگی را
لگه‌ای ابر ناپدید کند»

۹۴) شعر زیر در چه قالب شعری سروده شده است؟

«تا توانی می‌گریز از یار بد
یار بد، بدتر بود از مار بد
مار بد تنها تو را بر جان زند
یار بد، بر جان و بر ایمان زند»

۹۵) برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

« تأثیرگذاری هم‌نشین بر منش و کردار انسان چنان مهم و عمیق است که رسول اکرم (ص) می‌فرماید: انسان بر دین و آیین دوست و هم‌نشین خود است. »

۹۶) برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، در متن زیر، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

«آن‌چه در شناخت افراد به ما یاری می‌رساند، مشورت با پدر و مادر، معلمان دلسوز و مهربان با تجربه است.»

۹۷) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«قلب و ذهن پر از تصاویر افراد و اشیاست.»

۹۸) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«گاهی قلبم با شوق، فریاد می‌زند و می‌خواهد تمام چیزها را ببیند. شاید انسان برای چیزی که دارد، کم‌قدردانی می‌کند و مشتاق چیزی است که ندارد.»

۹۹) واژه‌هایی را که از دید املایی نادرست هستند، اصلاح کنید.

«موحبت، قابلیت، مطمعن، لامسه، لطافت، معجزه، محیج، تأسف»

۱۰۰) در متن زیر، مفرد واژه‌ای را که جمع مکسر است، بنویسید.

«انسان بی‌دوست همواره غمگین است؛ به بیان دیگر تنهایی، یکی از سنگین‌ترین مصائب است.»

۱۰۱) برای هر کدام از واژه‌های مشخص شده، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

«بنابراین باید اهمیت و ارزش این گونه ارتباطها را بدانیم و در پی ایجاد دوستی‌های خوب و مفید باشیم.»

۱۰۲) در متن زیر، مفرد واژه‌ای را که جمع مکسر است، بنویسید.

«در جهان و زندگی کنونی، افرادی که شبکه‌ی ارتباطی گسترده و دوستان فراوان دارند، در برابر دشواری‌های زندگی موفق‌ترند.»

۱۰۳) در متن زیر یک مسند بیابید.

« در جهان و زندگی کنونی، افرادی که شبکه‌ی ارتباط گسترده و دوستان فراوان دارند. در برابر دشواری‌های زندگی موفق‌ترند و سلامت روانی و جسمانی بهتری دارند.»

۱۰۴) هم‌خانواده‌ای برای سومین واژه‌ی بیت زیر بنویسید.

«دیدار یار غایب دانی چه ذوق دارد؟
ابری که در بیابان بر تشنه‌ای بیارد»

۱۰۵) نوع وابسته‌ها را در بیت مشخص کنید.

«دیدار یار غایب دانی چه ذوق دارد
ابری که در بیابان بر تشنه‌ای بیارد»

۱۰۶) نوع وابسته‌ها را در متن زیر مشخص کنید.

«مصاحبت با یک دوست خوب و شکیبا، همچون ورزش نسیم دل‌انگیزی است.»

۱۰۷) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«دوستی و پیوند با دیگران یکی از مهم‌ترین نیازهای انسان است.»

۱۰۸) برای هر کدام از واژه‌های زیر یک هم‌خانواده بنویسید.

مهم: مشکل:
مسأله: احساس:
تصویر: توجه:

۱۰۹) برای هر کدام از واژه‌های زیر، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

غنی: مغتنم:
مبصر: احتیاج:
صبور: مساعی:
سعید:

۱۱۰) معنای واژه‌های زیر را بنویسید.

زهار: حاجت:
ملایمت: زنگار:
هیاهو: خروار:
عار: دریغ:

۱۱۱) هم‌خانواده‌ی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

غنیمت شمر جز حقیقت مجوی - چو در هست حاجت به دیوار نیست - به چشم بصیرت به خود درنگر

۱۱۲) جمع مکسر واژه‌های زیر را بنویسید.

مرحله: رابطه:
عیب: حقیقت:

۱۱۳) وابسته‌های پیشین و پسین را در متن زیر مشخص کنید.

«اگر در خانه‌ای شوی که به نقش و گچ، کنده کرده باشند، روزگاری دراز، صفت آن گویی و همیشه در خانه‌ی خدایی.»

۱۱۴) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«در زمین نگاه کن که چگونه بساط تو ساخته است و جوانب وی فراخ گسترانیده و از زیر سنگ‌های سخت، آب‌های لطیف روان کرده.»

۱۱۵) در متن زیر، واژه‌هایی را که غلط املائی دارند، اصلاح کنید.

«و آنچه میان آسمان و زمینی است، چون میق و باران و برف و تگرگ و رعد و برق و قوص قضح و علاماتی که در هوا پدید آید، همه عجایب سُنع حق تعالی است.»

۱۱۶) بیت زیر چه آرایه‌ای دارد؟

غنیمت شمر، جز حقیقت مگوی
که باری است فرصت، دگر بار نیست

۱۱۷) برای هر کدام از واژه‌های زیر، هم‌خانواده‌ای بنویسید.

منزوی: محبس:
منحنی: فکر:

۱۱۸) بیت زیر را با کمترین تغییر فقط مرتب کنید.

در پیله تا به کی بر خویشتن تنی؟
پرسید کرم را مرغ از فروتنی

۱۱۹) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«عظمت و شکوه در تمامی جنبه‌های زیبایی که جهان به شما نشان می‌دهد، از طریق ابزار ارتباطی متعددی است که طبیعت فراهم می‌آورد.»

۱۲۰) در بیت‌های زیر، شکل املائی درست را مشخص کنید.

کوه و دریا و درختان همه در (تسییح / تسییه) اند.
ماه و خورشید (مسخر / مصخر) کند و لیل و نهار
شکر انعام تو هر گز نکند (شکر گزار / شکر گزار)

۱۲۱) در بیت زیر، دو آرایه بیابید.

تا کی آخر چو بنفشه، سر غفلت در پیش
حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

۱۲۲) نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«ستودن نداند کس او را چو هست
میان بندگی را بپایدت بست»

۱۲۳) نقش واژه‌های مشخص شده را در بیت زیر بنویسید.

این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود
هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار

- ۱۲۴ قالب شعری شاهنامه فردوسی چیست؟
- ۱۲۵ بیت زیر بر چه معنایی تکیه دارد؟
در زندگی مطالعه‌ی دل غنیمت است
- ۱۲۶ ویژگی «ادبی» بیت زیر را بیان کنید.
خواهی بخوان و خواه نخوان، ما نوشته‌ایم
- ۱۲۷ منظور نویسنده از بیان عبارت «افراد بینا، کم می‌بینند»، چیست؟
متاع جوانی به بازار نیست
- ۱۲۸ منظور نویسنده از عبارت زیر چیست؟
منظور نویسنده از بیان عبارت «افراد بینا، کم می‌بینند»، چیست؟
- ۱۲۹ بیت زیر کدام آرایه‌ها را در بر می‌گیرد؟
«توانا بود هر که دانا بود / ز دانش دل پیر بُرنا بود»
- ۱۳۰ شعر «آفرینش» در چه قالبی سروده شده است؟
- ۱۳۱ دو اثر «نصيحة الملوك» و «احياء العلوم الدین» تألیف چه کسی هستند؟
- ۱۳۲ «اسرار التوحید»، اثر کیست؟
- ۱۳۳ سعدی در قرن ..... می‌زیسته است.
- ۱۳۴ فروسی در قرن ..... متولد و در قرن ..... درگذشت.
- ۱۳۵ بیت‌های زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.
الف) هر سبزه که بر کنار جویی رسته است / پا بر سر سبزه تا به خواری ننهی
گویی ز لب فرشته‌خویی رسته است / کان سبزه ز خاک لاله‌رویی رسته است (خیام)

- ب) چه دانی تو اندر جهان سودمند / که از کردنش مرد گردد بلند
فرستاده گفت: آنکه دانا بود / همیشه بزرگ و توانا بود
تن مرد نادان ز گل خوارتر / به هر نیکنی ناسزاوارتر (فردوسی)
- الف) قافیه و ردیف را در قسمت «الف» مشخص کنید و بنویسید.
- ب) قالب شعری بیت‌های «الف» چیست؟
- پ) در بیت‌های قسمت «ب» دو کلمه متضاد پیدا کنید و با هر کدام جمله بنویسید.
- ۱۳۶ معنای واژه «صاف» را در ترکیب‌های زیر بنویسید:
الف) دریای صاف: .....
ب) خط صاف: .....
- ۱۳۷ معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
الف) سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان غم مخور
ب) تو را در آینه زنگار نیست.
- پ) در محاوراتی که میان دو کس رود خوض ننماید.
ت) چون میغ و برف و تگرگ و قوس قزح
- ۱۳۸ درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را بنویسید.
الف) رابطه معنایی واژگان «مهان و کِهان» تضاد می‌باشد.
ب) مضارع التزامی با استفاده از الگوی (می + بن مضارع + شناسه) ساخته می‌شود.
- ۱۳۹ در مورد این شعر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

درست / نادرست
درست / نادرست

کودکی از جمله آزادگان

رفت برون با دو سه همزادگان

پای چو در راه نهاد آن سپر

پویه همی کرد و در آمد به سر

الف) نشانه متمم و متمم‌ها را در بیت اول پیدا کنید.

ب) نهاد را در مصراع اول بیت دوم پیدا کنید.

پ) چند فعل در این دو بیت وجود دارد؟

۱۴۰) درباره شعر به سؤال‌ها پاسخ دهید.

میلاذ گل و بهار جان آمد

برخیز که عید می کشان آمد

خاموش مباش زیر این خرقة

بر جان جهان دوباره جان آمد

گلزار ز عیش لاله‌باران شد

سلطان زمین و آسمان آمد

آماده امر و نهی و فرمان باش

هشدار که منجی جهان آمد

الف) ردیف‌ها را مشخص کنید.

ب) قافیه‌ها را مشخص کنید.

پ) قالب شعر چه نام دارد؟

۱۴۱) مصراع دوم به چه مطلبی اشاره دارد؟

«بنی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش ز یک گوهرند»

۱۴۲) معنی بیت زیر را بنویسید.

وین سر شوریده باز آید به سامان، غم مخور

ای دل غم‌دیده، حالت به شود، دل بد مکن

۱۴۳) منظومه مخزن‌الاسرار را چه کسی سروده است؟

۱۴۴) نقش عبارت‌های مشخص شده را بنویسید.

یار بد، بدتر بود از مار بد

تا توانی می‌گریز از یار بد

۱۴۵) نقش کلمه‌های خواسته شده را بنویسید.

هان، مشو نومید چون واقف نه‌ای از سرّ غیب

۱۴۶) واژه‌های ساده را ابتدا به مشتق و سپس به مرکب تبدیل کنید.

ساده	مشتق	مرکب
کتاب		
چمن		
دانش		
هوا		

۱۴۷) مفهوم دو بیت زیر را با نثری ساده و روان بنویسید.

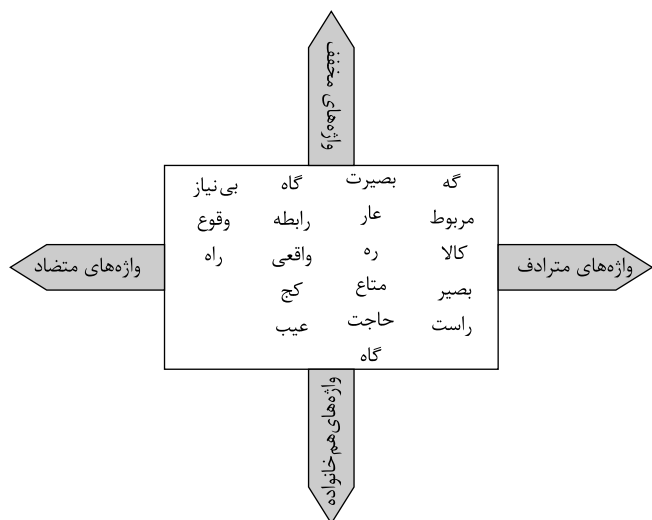
یار بد بدتر بود از مار بد

الف) تا توانی می‌گریز از یار بد

یار بد بر جان و بر ایمان زند

ب) مار بد تنها تو را بر جان زند

۱۴۸) پرسش انکاری را با مثال توضیح دهید.

۱۵۰ تعداد جمله‌های هر بیت را مشخص کنید.

الف) بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار
ب) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز
خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار
ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار

۱۵۱ با توجه به جملات نوشته شده برای هر کلمه یک مترادف بنویسید.

او چون مورچه‌ای است که در قصر ملکی سوراخی دارد و از جمال صورت قصر و سریر ملک وی هیچ خبر ندارد زیرا چشم او بسیار مختصر است.

۱۵۲ بیت‌های ناقص را کامل کنید.

کلبهٔ احزان شود روزی گلستان غم مخور
.....
ای دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن
دور گردون، .....
.....

۱۵۳ معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

به بینندگان آفریننده را
نیینی، مرنجان دو بیننده را

الف

ندانی که ایران، نشست من است جهان سر به سر، زیر دست من است.

۱۵۴ درستی یا نادرستی گزینه‌های زیر را مشخص کنید.

الف) تخلص شمس‌الدین محمد، حافظ است.

ب) نام اصلی شهریار، محمدحسین بهجت تبریزی است.

۱۵۵ با توجه به عبارت‌های داخل کمانک، جمله‌ها را کامل کنید.

الف) غم مخور، فردا ..... خواهد بود. (جاحت، جاهیت)

ب) ابلیس ..... ندارد که گرد او گردد. (ذهره، زهره، ظهره)

۱۵۶ در این جمله‌ها و عبارت‌ها گروه اسمی را مشخص کنید و نوع وابسته‌ها را بنویسید.

الف) من سه آتشفشان دارم.

ب) پنجمین سیاره‌ای که شاهزادهٔ کوچک بدان مسافرت کرد.

پ) این گل سرخ را می‌خواهی؟

پاسخنامه تشریحی

۱) شود ← مضارع التزامی

آمده باشم ← ماضی التزامی

۲) هیچ نگران نباش.

۳) توبره: کیسهٔ بزرگ سلاله: نسل

روضه: باغ معراج: نردبان

خلد: بهشت حسرت: افسوس

سیرت: خلق و خو تداعی: به یاد آوردن

۴) بد عهد ← صفت بیانی / بی انصاف ← صفت بیانی / بی‌امان ← صفت بیانی / خود ← مضاف‌الیه

۵) اثر شیخ فریدالدین عطار نیشابوری که در قرن ششم هجری قمری تألیف شده است.

۶) تمنا کرد ← ماضی ساده / گذاشته بود ← ماضی بعید / باز گوید ← مضارع التزامی / است ← مضارع اخباری (می‌باشد).

۷) پاسخ‌ها:

۱. دشمن

۲. ندارد

۳. بدعهد و بی‌انصاف

۸) باید برای آزادی میهن و دفاع از آن از جان خود گذشت.

۹)

مصدر	ماضی ساده	ماضی استمراری	ماضی مستمر (جاری)	ماضی بعید	ماضی التزامی	آینده
اول شخص مفرد	نشستم	می‌نشستی	داشت می‌نشست	نشسته بودیم	دوم شخص جمع	سوم شخص جمع
نوشتن	نوشتم	می‌نوشتی	داشت می‌نوشت	نوشته بودیم	نوشته باشید	خواهند نوشت
خواندن	خواندم	می‌خواندی	داشت می‌خواند	خوانده بودیم	خوانده باشید	خواهند خواند

۱۰) دشمنان و بدخواهان کشور

۱۱) هوا در مصراع اول: میل، هوس

هوا در مصراع دوم: باد. دو کلمه، جناس تام ساخته‌اند.

۱۲) بد ≠ نیک: تضاد

۱۳) مضارع اخباری اول شخص جمع: می‌نویسیم (می + بن مضارع + شناسه)

ماضی نقلی سوم شخص مفرد: نوشته است (بن ماضی + ه + ام، ای، است ...)

۱۴) مفهوم مشترک این دو درس این است که تمام پدیده‌های طبیعت و جهان نشانه‌ای از وجود خداست و ما را به سمت او هدایت می‌کند.

۱۵) اگر از شاگردان جعفر بن محمد (ع) هستی باید بدانی که او زیاده از این سخنان ما را شنیده و با متانت جواب گفته است. لذا تو هم شایسته با ما سخن بگو.

۱۶) قوانین و مقررات مناسب جامعه و متناسب با دین اسلام را تنظیم کرده و جامعه را بر آن اساس اداره و رهبری می‌کنند.

۱۷) اگر فرزند ناخوش باشد، مادر هم ناخوش است و اگر مادر ناراحت و بی‌قرار باشد، فرزند نیز چنین می‌شود.

۱۸) در ساخت فعل در زمان ماضی جاری (مستمر)

مثال:

اندیشیدن ← (داشت + شناسه) + (می + بن ماضی + شناسه)

داشت + م + می + اندیشید + م

۱۹) پنج جمله و شبه‌جمله در متن به کار رفته است.

جمله ۱ (شبه‌جمله) ← آی = صوت

جمله ۲ (شبه‌جمله) ← ای مردان نام‌آور = ندا و منادا

جمله ۳ (شبه‌جمله) ← ای (مردانی) که ← ندا و منادای محذوف

جمله ۴ (جمله) ← همیشه نامتان پیروز (است) ← جمله با حذف فعل

جمله ۵ (جمله) ← بی گمان امروز فصلی از تکرار تاریخ است.

۲۰) قرن پنجم هجری

۲۱) ۱- کنزالحکمه ۲- ترجمه منظوم جواهراللغه زمخشری ۳- روضه خلد (به سبک گلستان سعدی)

۲۲)

۱- دشمن $\neq$ دوست $\leftarrow$ تضاد

۲- سه جمله

دشمن دانا که غم جان بُود $\leftarrow$ جمله ۱

بهتر از آن دوست [است] $\leftarrow$ جمله ۲

نادادن بُود $\leftarrow$ جمله ۳

۲۳) جهان: مفعول روی: مضاف الیه حق: نهاد وی: متمم

پنهان: مسند

۲۴) مفضل: فضل، فضیلت مزار: زیارت، زائر

اکرم: کرامت، تکریم، کریم وجود: موجود، ایجاد

نبوت: نبی اعتراض: معترض

جواب: اجابت، مُجاب متانت: متین

۲۵) ی (کاری): نکره ی (فراخی): مصدری

۲۶) حق: حقیقت احسان: محسن، حُسن، حُسن امانت: امن، تأمین ترک: متروک

معاصی: عصیان، عاصی

۲۷) دوبیتی

۲۸) ۵ جمله

دلا - غافل ز سبحانی - چه حاصل - مطیع نفس شیطانی - چه حاصل

۲۹) از تنم

۳۰) آدمی: متمم هرگز: قید درد: نهاد چیز: متمم

۳۱) آدمی را: حرف اضافه = به آدمی

گناهان را: نشانه مفعول

۳۲) دل: مضاف الیه کام: نهاد

تشنه: مسند ردیف: نهاد

۳۳) زمین و آسمان: تضاد عیش گلزار: تشخیص

۳۴) آماده امر و نهی و فرمان باش

هشدار

که منجی جهان آمد

۳۵) سرشار: صفت بیانی ویژه: صفت بیانی

پیامبر: مضاف الیه بزرگوار: صفت بیانی

اسلام: مضاف الیه مکانی: صفت بیانی

روزگار: مضاف الیه

۳۶) تکبر: کبر، تکبیر، کبیر

دفع: دفاع، مدافع

عهده: تعهد

حفظ: محفوظ، حافظ

۳۷)

همسال: مضاف الیه حادثه: متمم او: مضاف الیه

تهمت: مفعول کار: مضاف الیه

۳۸)

ش (پایش): مضاف الیه آن: صفت اشاره دل: مضاف الیه

پشت: مضاف الیه ش (پشتش): مضاف الیه

۳۹)

می غرند: مضارع اخباری، سوم شخص جمع

می رهاند: مضارع اخباری، سوم شخص مفرد

بدارند: مضارع التزامی، سوم شخص جمع

تاخته اند: ماضی نقلی، سوم شخص جمع

نوشیده اند: ماضی نقلی، سوم شخص جمع

می فرمایند: مضارع اخباری، سوم شخص جمع

دیده ایم: ماضی نقلی، اول شخص جمع

می دارد: مضارع اخباری، سوم شخص مفرد

۴۰)

مادر: مشبه، گوهر: مشبه به

آفرینش: مشبه، کارگاه: مشبه به

فارسی پایه نهم متوسطه

۴۱

وقفه: هم خانواده ← توقف، واقف، متوقف
 وقفه: متضاد ← شتاب
 خالی: هم خانواده ← خلوت
 نظاره: مترادف ← نگاه، نظر
 باژگونه: مترادف ← وارونه، معکوس
 معمول: هم خانواده ← عمل، اعمال
 مقرر: هم خانواده ← مستقر، استقرار، قرار

۴۲ گذشت ← ماضی ساده / افکنده ← ماضی نقلی / نمی‌گیرد ← مضارع اخباری

۴۳ مقربان، مشقت، صومعه، زهره

۴۴ متجاوزان ← مضاف‌الیه / ناگزیر ← مسند / خرمنشهر ← مضاف‌الیه / مسجد ← نهاد / مظهر ← مسند / آن ← صفت اشاره / بازپس‌گیری ← متمم

۴۵ یک ← صفت شمارشی / امام حسینی ← صفت بیانی / آن ← صفت اشاره

۴۶ زندگی ← مضاف‌الیه / یک ← صفت شمارشی / دیگر ← صفت مبهم / شهدا ← مضاف‌الیه / جنگ ← مضاف‌الیه

۴۷ کربلا ← مضاف‌الیه

۴۸ از بین بردن، کنایه از کشتن.

۴۹ معارج ← معراج / سلاله ← نسل / استقرار ← قرار، مقرر، مستقر / حسرت ← افسوس

عشاق ← عاشق / تداعی ← به یاد آوردن / متجاوز ← تجاوز / اشغال ← مشغول، شاغل

۵۰ تکبیر پر وا کرد ← تشخیص / دهان تانک‌ها ← تشخیص

۵۱ این ← صفت اشاره / موج ← مضاف‌الیه / آرزو ← مضاف‌الیه / او ← مضاف‌الیه

دشمن ← مضاف‌الیه / او ← مضاف‌الیه / نارنجک ← مضاف‌الیه

۵۲ خونین ← صفت بیانی / خرمنشهر ← مضاف‌الیه / آفتاب ← مضاف‌الیه / خویش ← مضاف‌الیه

افق ← مضاف‌الیه / تانک ← مضاف‌الیه

۵۳ مطالعه ← مسند / فریاد ← نهاد / کودکانه ← صفت بیانی / بحث ← مسند / دیگر ← صفت مبهم

اش (شادابی‌اش) ← مضاف‌الیه / مسأله ← مفعول / دلخواه ← صفت بیانی

۵۴ فقیه ← صفت بیانی / دانشمند ← صفت بیانی / وی ← مضاف‌الیه

بسیار ← صفت بیانی / نوازش ← مضاف‌الیه / ش (رویش) ← مضاف‌الیه

۵۵ دشمن و دوست ← تضاد / دانا و نادان ← تضاد

۵۶ بدان ← متمم / صحبت ← نهاد / پاک ← مسند / آفتاب ← مفعول

۵۷ نفی ← منفی / مقصود ← منکر، منکر، نکره / مفهوم ← فهم، تفهیم / ارتباط ← ربط، رابطه، مربوط

ضرب ← مضروب، ضارب / توضیح ← وضوح، واضح / رد ← مردود

۵۸ تذکره‌الاولیا: به نثر / منطق‌الطیر: به نظم / الهی‌نامه: به نظم / مصیبت‌نامه: به نظم

۵۹ کنایه: ۱ - خون میان سنگر آزادگان جوشید (کنایه از خشمگین شدن از رفتار دشمن)

۲ - از کمند آرزوها رست (کنایه از گذشتن از خوشی‌ها)

۳ - چشم او در چشم (کنایه از ایستادگی و دلیری)

۴ - دست در دست نارنجک (کنایه از آمادگی نبرد و فداکار بودن)

تشبیه: ۱ - مثل یک موج خروشان شد (مانند یک موج که به ساحل میکوبد با شهامت و خروشان به دشمن حمله کرد).

۲ - کمند آرزوها: اضافه تشبیهی: (تشبیه آمل و آرزوها در دست‌وپاگیر بودن به بند و کمند).

تشخیص: دست در دست نارنجک داشتن.

۶۰ تشبیه: «ایمان» به «خورشید» تشبیه شده است.

تلمیح: اشاره به داستان‌های رستم در شاهنامه

تیغ آتش‌خیز «دستان» را نمی‌دیدند.

اشاره به داستان «آرش کمانگیر»

بر کمانش، تیر «آرش» را نمی‌دیدند.

۶۱ شود = مضارع التزامی / آمده باشم = ماضی التزامی

۶۲ قرن پنجم هجری

۶۳ قطره قطره جمع گردد، وانگهی دریا شود.

۶۴

الف صحیح. طلب + یدن (پسوند مصدر فارسی) ← طلبیدن (جنگیدن، کوبیدن و ...)

ب نادرست. دیده، نقلی چشم است.

پ نادرست - صحبت بد، یعنی همصحبت بد.

ت درست - در گذشته، ضمیر وی را برای غیر انسان هم به کار می‌برند.

فارسسی پایه نهم متوسطه

۶۵

الف آرش کمانگیر، نام شخصیت مهم اسطوره‌ای ایران است. او با تیری که پرتاب کرد، مرز بین ایران و توران را مشخص کرد. هنگام پرتاب تیر او آنقدر انرژی مصرف کرد که پس از پرتاب تیر از دنیا رفت.

ب

دارای اسب سیاه، پسر کیکاووس پادشاه کیانی است. سودابه زن کیکاووس عاشق سیاوش شد و سیاوش از او دوری کرد. کیکاووس برای آزمایش سیاوش فرمان داد تا او از میان آتش بگذرد و او سربلند از آزمایش بیرون آمد. او سپس به توران زمین رفت و با دختر افراسیاب، فرنگیس ازدواج کرد. ولی به تحریک گرسیوز، برادر افراسیاب کشته شد. کیخسرو پسر سیاوش و فرنگیس است.

پ

لقب زال پدر رستم، جهان پهلوان ایرانی است.

۶۶ آن دفتر زیبا. (آن: صفت اشاره / دفتر: هسته / زیبا: صفت بیانی)

آن دفتر زیبا را در مهمانی دیدم.

۶۷ برو. در گذشته «شدن» به معنی «رفتن» هم به کار می‌رفته است.

۶۸ علم دین بام گلشن جان است: تشبیه

سنایی علم دین (عرفان) را به نام و جان را به باغ تشبیه کرده است و می‌گوید آموختن عرفان موجب رسیدن روح و جان به نقطهٔ اوج و تعالی می‌شود. مکن کاری که بر پا سنگت آید:

سنگت بر پا آمدن: کنایه از گرفتار شدن. «بر خورد سنگ به پا» نشانهٔ دچار شدن به سختی و رنج است. در کنایه، نشانه و علامت (یعنی نزدیک) ذکر می‌شود و معنی دور اراده می‌گردد.

۶۹ فاقد اخلاق / مسند (قومی فاقد اخلاق گشت). / قومی فاقد اخلاق گشت.

هسته وابستهٔ پسین (مضاف‌الیه) / هسته + ی نکره (وابستهٔ پسین)

مردنی: مسند (قوم مردنی است).

۷۰ معرفت: شناختن، آگاهی، علم

رستن: رهایی، نجات یافتن

بساط: سفره و فرش، گستردنی

مصاحبت: هم‌نشینی، دوستی

۷۱ هر که با بدان نشیند، اگر نیز طبیعت ایشان در او اثر نکند، به طریقت ایشان متهم گردد.

۷۲ این دو شخصیت کاملاً متضاد هستند، اما وجه مشابهت آن‌ها این است که هر دو در اثر هم‌نشینی، تغییر کرده‌اند. پسر نوح با ناهلان معاشرت کرد و از راه نیکی دور شد. سگ اصحاب کهف با خوبان معاشرت کرد و جایگاه شایسته پیدا کرد.

۷۳ آیینه تمام ویژگی‌های ما را نشان می‌دهد؛ چه زشتی و چه زیبایی. دوست واقعی نیز چنین است. تنها به تعریف و تمجید از ما نمی‌پردازد و تنها عیب‌های ما را نمی‌بیند، بلکه خوبی و بدی ما را نشان می‌دهد و به ما کمک می‌کند خود را بهتر بشناسیم.

۷۴ مالک: مُلک فایده: مفید، استفاده کشف: اکتشاف، کاشف

۷۵ من: نهاد من (محذوف): نهاد شاهکار خود: مفعول آنان: متمم

آدم‌های بزرگ: متمم (آیا نقاشی من آنان را می‌ترساند یا نه): مفعول نشان دادم: فعل

پرسیدم: فعل نقاشی من: نهاد آنان: مفعول می‌ترساند: فعل

۷۶ فردا: قید آزرده: مسند شادمان: مسند عشق: متمم

دوباره: قید

۷۷ هر: صفت مبهم

۷۸

فرزند: مضاف‌الیه

گرم: صفت بیانی

گوارا: صفت بیانی

مادر: مضاف‌الیه

۷۹

فقر: مضاف‌الیه

تار: صفت بیانی

۸۰

۸۱

بیابان: متمم

سیل: نهاد

شب: مضاف‌الیه

ت (وردت): مضاف‌الیه

قرآن: مضاف‌الیه

خار: نهاد

کشتیبان: نهاد

کعبه: مضاف‌الیه

هستی: مضاف‌الیه

۸۲) این ← صفت اشاره / دیگر ← صفت مبهم / دروازه ← مضاف‌الیه

آسمانی ← صفت بیانی / شهر ← مضاف‌الیه / مرد ← صفت بیانی برای مردان

۸۳)

مهمتری: سروری   داعیه: انگیزه   استراق‌سمع: دزدکی گوش کردن
عزت: عزت   رحلت: کوچ کردن   متقدم: پیشین، قبلی

۸۴) قطعه

۸۵) همی خواندم: ماضی استمراری

۸۶)

طعن: سرزنش   گفتار خیره: سخن بیهوده   گوهری: اصیل
استراق: دزدیدن   متقدم: قبلی   مگیلان: خاربوته‌ی بیابانی
جهد: کوشش   مداخلت: دخالت

۸۷) دغم و شادی: تضاد

۸۸)

بی‌هنر: صفت بیانی   مگیلان: متمم   تن: مفعول

۸۹) اصالت

۹۰)

مردم: انسان، مادام: همواره، مگیلان: بوته‌های خاردار بیابان

۹۱)

استفاده ← مفید، فایده   مطمئن ← اطمینان
شکوه ← عظمت   طریق ← طُرق
زیبایی ← زشتی   حواس ← حس
طبیعت ← طبع، مطبوع   عظمت ← خُردی، کوچکی

۹۲) از دست رفتن ← کنایه از نابود شدن است.

۹۳) تشبیه

۹۴) مثنوی

۹۵) تأثیر ← اثر، مؤثر / مهم ← اهمیت / عمیق ← عمق / رسول ← رسالت، ارسال

اکرم ← کرم، کریم، تکریم / دین ← دیانت، تدین

۹۶) مشورت ← شورا، مشاوره، مشاور / معلم ← علم، معلوم، تعلیم / مربی ← تربیت

۹۷) قلب ← نهاد / م ← مضاف‌الیه / پر ← مسند / افراد ← مضاف‌الیه

۹۸) م ← مضاف‌الیه / چیز ← مفعول / مشتاق ← مسند

۹۹) موهبت، مطمئن، مهیج

۱۰۰) مصائب ← مصیبت

۱۰۱) اهمیت ← مهم / ارتباط ← رابطه، ربط، مرتبط / ایجاد ← موجود، وجود

۱۰۲) افراد ← فرد

۱۰۳) موفق‌تر

۱۰۴) غیب، غیبت، غیاب

۱۰۵) یار ← مضاف‌الیه / غایب ← صفت بیانی / چه ← صفت پرسشی

۱۰۶) یک ← صفت شمارشی / خوب ← صفت بیانی / شکبیا ← صفت بیانی / نسیم ← مضاف‌الیه / دل‌انگیز ← صفت بیانی

۱۰۷) دوستی ← نهاد / دیگران ← متمم / انسان ← مضاف‌الیه

۱۰۸) مهم ← اهمیت / مسأله ← سؤال / تصویر ← مصور، تصور، صورت / مشکل ← اشکال / احساس ← حس / توجه ← موجه، متوجه

۱۰۹) غنی ← مستغنی، استغنا، غنا / مغتنم ← غنیمت / مبصر ← بصیر، بصر / احتیاج ← حاجت، محتاج

صبور ← صبر / مساعی ← سعی / سعید ← سعد، مسعود

۱۱۰) زنهار ← هشدار، آگاه‌باش / ملایمت ← نرمی، مهربانی / هیاهو ← آشوب، بانگ و فریاد / عار ← عیب، ننگ

حاجت ← احتیاج، نیاز / زنگار ← غبار / خروار ← بار زیاد / دریغ ← افسوس

۱۱۱) غنیمت ← مقتنم / حاجت ← احتیاج، محتاج / بصیرت ← بصیر، بصر

۱۱۲) مرحله ← مراحل / رابطه ← روابط / عیب ← عیوب / حقیقت ← حقایق

۱۱۳ ای (خانه‌ای) ← ی نکره / ی (روزگاری) ← ی نکره / دراز ← صفت بیانی / آن ← مضاف‌الیه / خدا ← مضاف‌الیه

۱۱۴ زمین ← متمم / بساط ← مفعول / جوانب ← مفعول / سخت ← صفت بیانی / آب ← مفعول

۱۱۵ میغ ← ابر / قوس قزح ← رنگین‌کمان / صنع ← آفرینش

۱۱۶ است و نیست ← تضاد

۱۱۷ منزوی ← زاویه، انزوا / منحنی ← انحنا / محبس ← حبس، محبوس / فکر ← تفکر، متفکر، فکور

۱۱۸ مرغ از فروتنی از کرم پرسید: تا به کی در پیله بر خویشتن می‌تنی؟

۱۱۹ جهان ← نهاد / ارتباطی ← صفت بیانی / طبیعت ← نهاد

۱۲۰ تسبیح، مسخر، شکرگزار

۱۲۱ سرغفلت در پیش داشتن بنفشه و بیدار بودن نرگس ← تشخیص

تو مانند بنفشه ← تشبیه

بنفشه و نرگس ← مراعات نظیر (تناسب)

خواب و بیدار ← تضاد

۱۲۲ میان: مفعول / بندگی: متمم (برای بندگی)

۱۲۳ عجب: صفت بیانی / وجود: مضاف‌الیه / نقش: مسند

۱۲۴ مثنوی

۱۲۵ توصیه برای تلاش جهت خودشناسی.

۱۲۶ وجود پرسش انکاری، در شعر: از که خواهی خرید؟ ← از چه کسی خواهی خرید؟ (یعنی کسی نیست که آن را به تو بفروشد).

۱۲۷ درک نکردن صحیح آن‌چه در اطراف وجود دارد و ناتوانی در درک عمق و زیبایی خلقت.

۱۲۸ ۱- دانستن قدر نعمت‌هایی که داریم.

۲- دانستن قدر وقت و زمان.

۱۲۹ ۱) تناسب (مراعات نظیر) ← دانا، دانش

۲) تضاد (طباق) ← برنا ≠ پیر

۳) تمثیل (ضرب‌المثل) ← این بیت، امروزه کارکرد ضرب‌المثلی دارد.

۱۳۰ قصیده

۱۳۱ محمد غزالی

۱۳۲ محمد بن منور

۱۳۳ هفتم

۱۳۴ چهارم - پنجم

۱۳۵

الف قافیه: جویی - خوبی - رویی

ردیف: رسته است

ب رباعی

پ دانا ≠ نادان

۱۳۶

الف دریای صاف: بی‌موج، آرام

ب بدون کجی و انحراف، مستقیم

۱۳۷

الف گیاه‌خاردار که میوه‌ای شبیه باقلا دارد. این کلمه در اصل «لم غیلان» یا «ام غولان» به معنی «مادر غولان» بوده است، چون در گذشته می‌پنداشتند که دیوهای بیابانی در زیر بوته‌های گیاهان پنهان می‌شوند و مسافران را گمراه می‌کنند.

ب زنگار: آلودگی و غبار، زنگ فلزات

پ خوض: اندیشه عمیق درباره چیزی

ت میغ: ابر

۱۳۸

الف درست. کهان: افراد کوچک و حقیر / مهان: افراد عالی رتبه

ب نادرست. فرمول مضارع التزامی: ب + بن مضارع + شناسه (بروم)

۱۳۹

الف

از: نشانهٔ متمم، جملهٔ آزادگان: متمم / با: نشانهٔ متمم، دو سه همزادگان: متمم

ب

نهاد: آن پسر

پ

فعل‌ها عبارت‌اند از: رفت، نهاد، پویه کرد، درآمد

۱۴۰

الف

«آمد، در پایان مصراع اول و همهٔ مصراع‌های زوج، ردیف است.

ب

قافیه‌ها عبارت‌اند از: (جان، می‌کشان، جان، آسمان، جهان)

پ

قالب شعر «غزل» است.

۱۴۱

یعنی تمامی انسان‌ها از نظر خلقت برابر و مساوی هستند.

۱۴۲

ای دل غمگین، حالت بهتر خواهد شد و نگرانی‌ها و پریشانی‌ها به آرامش و خوشی تبدیل خواهد شد.

۱۴۳

نظامی گنجوی

۱۴۴

یار (متمم) - یار (نهاد) - بدتر (مسند) - مار بد (متمم)

۱۴۵

مسند - مسند

۱۴۶

ساده	مشتق	مرکب
کتاب	کتابچه	کتابدار
چمن	چمنزار	چمن‌زن
دانش	دانشمند	دانشجو
هوا	هوایی	هوایما

۱۴۷

الف) تا فرصت داری از دوست نادان دوری کن، دوست نادان از دشمن هم بدتر است.

ب) مار بد فقط به جسم تو آسیب می‌رساند، اما دوست نادان به جسم و روح و ایمانت آسیب می‌رساند.

۱۴۸

گاهی برای رد یا نفی سخن، پرسش را مطرح می‌کنیم. مثلاً وقتی می‌گوییم «من نیامدم؟» منظورمان این است که «من آمدم». به این‌گونه پرسش‌ها «پرسش انکاری» می‌گویند.

۱۴۹

دو واژه مترادف: متاع = کالا / عار = عیب / دو واژهٔ مخفف: ره، راه / که، گاه

دو واژهٔ متضاد: راست ≠ کج / حاجت ≠ بی‌نیازی

سه واژهٔ هم‌خانواده: بصیرت، بصیر / رابطه، مربوط / وقوع، واقعی

۱۵۰

یادآوری: هر بخش از کلام که دارای معنی کاملی است، جمله نامیده می‌شود. هنگام سخن گفتن یا نوشتن، برای انتقال پیام به شنونده یا خواننده، از جمله استفاده می‌شود.

الف) دو جمله: «بامدادی که لیل و نهار تفاوت نکند.» و «دامن صحرا و تماشای بهار خوش بود.»

ب) یک جمله: «خدای پاک و بی‌عیبی که به تقدیر عزیز ماه و خورشید و لیل و نهار مسخر می‌کند.»

۱۵۱

مَلک: پادشاه جمال: زیبایی سریر: تخت مَلک: پادشاهی مختصر: کم

۱۵۲

یوسف گمگشته باز آید به کنعان غم مخور

وین سر شوریده باز آید به سامان، غم مخور

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت دائماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور

۱۵۳

نمی‌توانی با چشمانت خدا را ببینی؛ پس بیهوده آنان را آزار نده.

الف

آیا نمی‌دانی که ایران مرکز حکومت من است و تمام جهان زیر سلطه و اراده‌ام قرار دارد؟

۱۵۴

الف درست

ب درست

۱۵۵

الف جاهیت

ب زهره

۱۵۶

الف

من سه آتشفشان: گروه اسمی

آتش‌فشان: هسته

سه: صفت شمارشی، وابستهٔ پیشین

«من» جدا گروه اسمی نهادی است که فقط هسته دارد.

ب

پنجمین سیاره‌ای: گروه اسمی

سیاره: هسته

پنجمین: صفت شمارشی، وابسته پیشین

شاهزاده کوچک: گروه اسمی ای: نشانه نکره، وابسته پسین شاهزاده: هسته کوچک: صفت بیانی، وابسته پسین

پ این گل سرخ: گروه اسمی

گل: هسته

این: صفت اشاره، وابسته پیشین

سرخ: صفت بیانی، وابسته پسین

از فارسی بیانی